

רשומות

ספר החוקים

23 ביולי 1953

128

י"א באב תשי"ג

עמוד

108

115

חוק החניכות, תשי"ג — 1953

חוק עבודת הנוער, תשי"ג — 1953

חוק החניכות, תשי"ג—1953 *

פרק ראשון: מניין

פירושים

1. (א) בחוק זה —
 „נער“ פירושו — מי שעדיין לא הגיע לגיל 18 ;
 „מקצוע“ פירושו — משלח יד שהוכרו בצו כמקצוע שיירכש בדרך חניכות ;
 „חניך“ פירושו — נער העובד על מנת לרכוש מקצוע על ידי עבודה מעשית מודרכת ועל ידי לימוד בשיעורי מקצוע מאושרים לפי חוק זה ;
 „בית ספר מקצועי“ פירושו — בית ספר שאושר לענין חוק זה על ידי שר החינוך והתרבות באכרזה שפורסמה ברשומות.
 (ב) לענין חוק זה, רואים נער כמועבד, ואת מי שהנער עובד אצלו — כמעבידו, אם הנער עובד —
 (1) אצל הוריו לצורך עסקם או משלח ידם ; או
 (2) בכל מפעל שהוא, אף אם העבודה אינה לשם עסק או לשם ריווח, ובכלל זה מקום שהוכרו על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אנגב עבודה מעשית, אך להוציא בית ספר מקצועי.

פרק שני: עיקרי החניכות

2. (א) לא יועבד נער במקצוע אלא כחניך ; יוצא מכלל זה נער שקיבל על פי סעיף 22 תעודה לאותו מקצוע, או שעמד בבחינה וקיבל תעודת גמר באותו מקצוע מבית ספר מקצועי.
 (ב) הממונה על החניכות רשאי להתיר העבדת נער במקצוע שלא כחניך באחד המקרים האלה :
 (1) בתקומה שבה קיים במדינה מצב של חירום בחוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948 ;
 (2) אם לדעתו, ובשים לב לסגולות הנער, יהיה זה לטובתו שיועבד שלא כחניך ;
 (3) אם הנער עובד אצל הוריו.

אין להעביר נער אלא כחניך

3. שר העבודה, אחר התייענות בשר החינוך והתרבות, יקבע לכל מקצוע תכנית חניכות לשלביה השונים. הודעה על קביעת תכנית החניכות תפורסם ברשומות ותתכנית גופה תפורסם בדרך שהשר ימצא לנכון.

תכנית חניכות

4. (א) שר העבודה יקבע בתקנות את תקופת החניכות, בין בדרך כלל ובין למקצוע מסויים.
 (ב) הממונה על החניכות רשאי, בתנאים שיקבע, לסצר את תקופת החניכות של חניך פלוני בהתחשב בידיעותיו המקצועיות ובהשכלתו הכללית של החניך.
 (ג) עבד נער במשלח יד לפני שהוכרו כמקצוע, רשאי הממונה על החניכות, בהתחשב

תקופת החניכות

* נתמבל בכנסת כיום א' באב תשי"ג (13 ביולי 1953) ; הצעת החוק ודברי הסבר נתמלסמו בהצעות חוק 128 מיום כ"א בתמוז תשי"ג (14.7.52), עמ' 305.
 1 ע"ר מס' 2 מיום י"ב באייר תש"ח (21.5.48), תוס' א' עמ' 1.

בידיעותיו המקצועיות של הנער, להורות שתקופת עבודתו באותו משלח יד לפני האכרזה תיזקף, כולה או מקצתה, לזכות תקופת החניכות, בתנאים שיקבע.

גיל והשכלה

5. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות, בין בדרך כלל ובין למקצוע מסוים, את הגיל המינימלי ואת ההשכלה המינימלית, שיידרשו ממי שעומד להיות חניך כתנאים מוקדמים לחניכות, ואת דרכי הוכחתם.

מספר החניכים

6. (א) שר העבודה רשאי, בהתחשב בסיכויי התעסוקה, לקבוע את מספר החניכים המועט ביותר שבעל מפעל פלוני, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים, יהא חייב להעביד במפעלו.

(ב) שר העבודה רשאי לקבוע את מספר החניכים הרב ביותר שבעל מפעל, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים, יהיה רשאי להעביד בהתחשב בסיכויי התעסוקה, וכן בתהליכי הייצור באותו מפעל, במספר בעלי המקצוע שבו, בצידו ובתנאי עבודתו.

(ג) שר העבודה רשאי כאמור לקבוע, בתקנות, לענין מקצוע מסוים, את מספר החניכים המועט ביותר שכל בעל מפעל, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים ולא נקבע לגביו כאמור בסעיף קטן (א) או (ב), יהא חייב להעביד במפעלו ואת מספר החניכים הרב ביותר שיהא רשאי להעביד.

איסור להעביד חניכים ונערים

7. הממונה על החניכות רשאי לאסור על אדם להעביד חניכים, אם לדעתו אין באפשרותו תו להבטיח לחניך את ההדרכה הדרושה למטרת החניכות; איסור כזה אינו גורע מן האיסור שבסעיף 2.

איסור תשלום

8. לא ידרוש אדם ולא יקבל כל תשלום או פרס בעד חניך, או בעד מי שעומד להיות חניך, בקשר לחניכותו.

דין חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה

9. חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה דינו לענין חוק זה כדין נער, אם הוא —
(א) ממשיך בעבודתו אצל אותו מעביד; או
(ב) ממשיך בעבודה אצל מעביד אחר באותו מקצוע ונחתמה ביניהם הצהרת חניכות כאמור בסעיף 11.

עידוד חניכות

10. (א) שר העבודה רשאי לתת תעודת הוקרה, בנוסף שיקבע, לאדם שהניכיו הצטיינו בהתקדמותם במקצוע ובבחינות או לאדם שבהדרגתו עבד חניך כאמור.
(ב) בקביעת ההכנסה החייבת ביס של אדם שהוציא, באישור השר, בשנה שקדמה לשנת שומה מסויימת, הוצאת הון לרכישת ציוד בקשר להעבדת חניכים במפעל, ינוכה מאותה הכנסה כל שנה, במשך המש שנים מאותה שנת שומה ואילך, סכום של 20% מן ההוצאה האמורה.

פרק שלישי: דרך החניכות

הצהרת חניכות

11. (א) (1) מעביד שעבד אצלו נער במקצוע שלושה חודשים, או תקופה אחרת שנקבעה לענין זה בתקנות לאותו מקצוע, יכין תוך ארבעה עשר יום הצהרת חניכות בשלושה העתקים, לפי טופס שייקבע בתקנות, יחתום עליה ויחתים עליה את הנער, ואם אין החניך עובד אצל הוריו — גם את אחד ההורים;
(2) נער שעבד אצל מעביד פלוני במשלח יד ביום שבו הוכרזו במקצוע, תיחשב תקופת עבודתו, לענין טעיף זה, מיום שהתחיל לעבוד אצל אותו מעביד אלא שפרק הזמן שנקבע בפסקה (1) לא יסתיים לפני תום שבועיים מיום האכרזה.
(ב) שלושת החדשים האמורים בסעיף קטן (א), או התקופה האחרת, יובאו במנין תקופת החניכות.

(ג) העתק אחד של הצהרת החניכות ימסור המעביד לחניך, ואם אין החניך עובד אצל הוריו — גם לאחד מהוריו, והעתק אחד ישלח המעביד לממונה על החניכות.

אישור
הצהרה

12. הממונה על החניכות יאשר הצהרת חניכות אם קיימים בנער התנאים לחניכותו הנדרשים כחוק לגבי המקצוע, ואם קיימים במעביד התנאים כאמור להעבידו כחניך, ומיום אישור ההצהרה רואים את הנער כחניך.

פנקס החניכים

13. הממונה על החניכות ינהל פנקס שייקרא «פנקס החניכים» וירשום בו את הפרטים שבכל הצהרת חניכות שאושרה. הפנקס יהיה פתוח לעיון ללא כל אגרה לכל אדם בכל עת המתקבלת על הדעת.

חובות המעביד

14. (א) המעביד חייב —

(1) להעביד את החניך עד תום תקופת החניכות;

(2) להעביד את החניך לפי תכנית החניכות;

(3) להבטיח לחניך הדרכה מתאימה ושיטת עבודה שיש בה כדי להקנות את המקצוע תוך תקופת החניכות שנקבעה לו; אם אין המעביד מפקח במישרין על עבודת החניך ואינו מדריך אותו, חייב הוא להטיל חובה זו על אדם אחר במפעל, ומשהסכים אותו אדם לקבל על עצמו את החובה, חייב הוא למלאה כאילו היה המעביד, אולם הטלת חובה כאמור אין בה כדי לפטור את המעביד עצמו מאחריות למלאה;

(4) לשחרר את החניך מעבודתו, בלי גיכוי משכרו, כדי לאפשר לו לבקר בשיעורי מקצוע מאושרים, במידה שהחניך חייב לעשות כך על פי סעיף 16 (ג),

ולהיבחן כמוטל עליו לפי סעיף 22.

הוראה זו באה להוסיף על הוראות סעיף (ג) (4) (א) לחוק לימוד חובה, תשי"ט—1949,

ולא לגרוע מהן.

(ב) לא יעביד מעביד את החניך בעבודה שאינה קשורה למטרת החניכות.

שכר עבודה
חניך

15. (א) המעביד חייב לשלם לחניך שכר עבודה שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים (להלן — ועדת השכר), בהתאם לסעיף קטן (ג).

(ב) שר העבודה רשאי למנות, לכל המקצועות או למקצוע מסוים, ועדת שכר שסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות, ובלבד שבכל ועדת שכר יהיו מיוצגים, שווה בשווה, ארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה, וארגון מעבידים רפרזנטטיביים במדינה שולדעת השר הם נוגעים בדבר, הודעה על מינוי כל ועדת שכר ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

(ג) (1) על פי הוראות שר העבודה, תקבע ועדת השכר בהחלטה את שיטת השכר בשים לב להתקדמותו של החניך במקצוע, את שיעורו המינימלי ואת אופן תשלומו;

(2) החלטת הוועדה כוחה יפה לא פחות משנה אחת ולא יותר משלוש שנים, הכל כפי שוקבע בהחלטה, אך רשאית ועדת שכר לפני תום התקופה להאריך אותה מזמן לזמן לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת.

(ד) העתק של החלטת ועדת שכר לפי סעיף קטן (ג) יימסר לממונה על החניכות ולארגוני העובדים והמעבידים המיוצגים בוועדה. הממונה על החניכות יביא, בדרך שימצא לנכון, את החלטת ועדת השכר לידיעתם של המעבידים ושל החניכים הנוגעים בדבר.

* ספר החוקים 26 מיום כ"ד באיילול תש"ט (18.9.49), עמ' 287.

חובות החניך	<p>(ה) אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו או במפעל המפורש במסקה (2) לסעיף 1 (ב). 16. החניך חייב —</p>
	<p>(1) לעבוד אצל מעבידו עד תום תקופת החניכות ; (2) לשקוד על עבודתו כדי לרכוש את המקצוע תוך התקופה שנקבעה כתקופת החניכות לאותו מקצוע ולעמוד בבחינות בהתאם לסעיף 22 ; (3) לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע מאושרים, כפי שיקבע שר העבודה, בתקנות, לאותו המקצוע, אם הממונה על החניכות לא פטר אותו לחלוטין או בשיעורין מחובה זו ;</p>
התרת הקשר	<p>(4) להישמע להוראות מעבידו ולהוראות האדם שבפיקוחו ובהדרכתו הוא עובד, בכל הנוגע לעבודה ולסדריה. 17. (א) סירב הממונה על החניכות לאשר את הצהרות החניכות כאמור בסעיף 12, יותר מאליו הקשר בין המעביד ובין החניך. (ב) ואלה המקרים והדרכים בהם אפשר להחזיר את הקשר בין המעביד ובין החניך —</p>
	<p>(1) על ידי כל אחד מהצדדים — (i) בפרק הזמן האמור בסעיף 11 (א), (ii) אם הממונה על החניכות אישר את התרת הקשר, (iii) מכל סיבה אחרת שתיקבע בתקנות ; (2) על ידי המעביד — אם החניך הפסיק את עבודתו, ללא סיבה שאושרה על ידי המפקח על החניכות כסיבה מספקת, ולא חזר לעבודתו תוך 14 יום ; (3) על ידי החניך — (i) אם העביר המעביד את המפעל לישוב אחר או אם הורי החניך העתיקו את מקום מגוריהם לישוב אחר, (ii) אם החניך רוצה לעבוד כחניך אצל מעביד אחר והממונה על החניכות אישר בכתב שהדבר הוא לטובת החניך, (iii) אם הופסקה העבודה במפעל לתקופה העולה על חודש ימים.</p>
הפסקת החניכות	<p>18. לא נדחה צאתו של חניך לשירות סדיר לפי חוק שירות בטחון, תש"ט—1949, על מנת לאפשר לחניך לסיים את החניכות, והחניך יצא לשירות סדיר כאמור, תופסק החניכות לתקופת השירות.</p>
חובת הודעה	<p>19. הותר הקשר בין המעביד ובין החניך לפי סעיף 17 או שהופסקה החניכות לפי סעיף 18 או שסיים החניך את תקופת החניכות — ימסור מעבידו הודעה על כך בכתב לממונה על החניכות, בטופס שנקבע בתקנות.</p>
יישוב סכסוכים	<p>20. (א) התעוררו חילוקי דעות או סכסוך בין מעביד ובין חניך בשאלה אם אפשר להחזיר את הקשר בהתאם לסעיף 17 — ינריע הממונה על החניכות, או מי שמונה לכך על ידיו, לאחר ששמע את הצדדים או את נציגי ארגון העובדים ונציגי ארגון המעבידים שהצדדים חברים בהם. (ב) (1) סכסוך שלא יישבו אותו בדרך מוסכמת, תוך תקופה שגראית לממונה על החניכות, יישוב בדרך שתיקבע בתקנות ; (2) בסעיף קטן זה „סכסוך“ פירושו — סכסוך, או חילוקי דעות, בקשר לתנאי עבודה של חניך שנתגלעו בין מעביד ובין חניך, או בין מעביד ובין ארגון עובדים שהחניך חבר בו, או בין ארגון מעבידים שהמעביד חבר בו ובין ארגון</p>
	<p>¹ כפר החוקים ט"ו כ"א כאלול תש"ט (16.9.49), עמ' 271.</p>

עובדים שהחניך חבר בו, והסכסוך או חילוקי הדעות גרמו או עלולים לגרום להפסקת עבודתו של החניך, להוציא חילוקי דעות או סכסוך הנובעים מסעיף 17.

(ג) אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו, או במפעל המפורש בפסקה (2) לסעיף 1 (ב).

21. (א) שיעורי מקצוע מאושרים הם שיעורים במקצוע ובהשכלה כללית הקשורה לכך, שאושרו על ידי שר העבודה לענין חוק זה.

שיעורי מקצוע מאושרים

(ב) שר העבודה רשאי לארגן ולקיים שיעורי מקצוע מאושרים ולעודדם בכל דרך אחרת שימצא לנכון.

(ג) שר העבודה יקבע, לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, תכנית לימודים מינימלית אחידה בשיעורי מקצוע מאושרים, בין למקצוע אחד ובין למספר מקצועות; אולם קביעת תכנית כאמור לא תפגע בזכות להוסיף שיעורים על הקבועים בתכנית.

(ד) שיעורי מקצוע מאושרים יהיו נתונים לפיקוחו של שר העבודה או של מי שנתמנה על ידיו; האחראי למעשה להנהלתם של שיעורים אלה חייב להגיש לו, במועדים שידרוש, דין וחשבון לפי טופס שייקבע בתקנות.

22. (א) חניך חייב בבחינות ביניים ובבחינות סופיות.

בחינות והעודות מקצוע

(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את דרכי הבחינות, את תכניתן ואת סדריתן;

(ג) בעד בחינות סופיות ישלם הנבחן אגרה שתיקבע בתקנות.

(ד) מי שעמד בבחינות ביניים יקבל תעודת המאשרת זאת, ומי שעמד בבחינות סופיות יקבל תעודת מקצוע; כל תעודה תיחתם בידי הממונה על החניכות ובידי יושב ראש ועדת הבחינות. צורת התעודה ואופן בחינתה ייקבעו בתקנות.

(ה) הממונה על החניכות ינהל פנקס בשם "פנקס חניכים שהוסמכו", ובו ירשום את הפרטים שנקבעו בתקנות.

23. מי שעמד בבחינות ביניים שנערכה לפני תחילת תקפו של חוק זה מטעם המוסד שהיה ידוע נמועצת השוליאיות מיסודה של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, התאחדות בעלי התעשייה וההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל, דינו כדין מי שעמד בבחינות ביניים על פי חוק זה.

הוראת מעבר

פרק רביעי: ביצוע ועונשין

24. שר העבודה ימנה את הממונה על החניכות ומפקחים על החניכות.

מיונים

25. נוקם מועצת החניכות (להלן – המועצה) שהייעץ לשר העבודה בהתקנת תקנות לפי חוק זה ובענינים אחרים הנוגעים לו.

מועצת החניכות ומכונותיה

26. (א) המועצה תהיה מורכבת מבאי כוח הממשלה שיתמנו על ידי שר העבודה, ומאנשי ציבור שיתמנו על ידי שר העבודה כנציגיהם של עובדים, של נוער עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת השר הם נוגעים בדבר, ובלבד ונציגי העובדים, הנוער העובד והמעבידים יהיו שני שלישים מחבריה.

הרכב המועצה

(ב) נציגי העובדים יתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, נציגי הנוער העובד יתמנו לאחר התייעצות בארגון הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של נוער עובד ובארגונים אחרים של נוער עובד לפי החלטת שר העבודה, ונציגי המעבידים יתמנו לאחר התייעצות בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר.

(ג) מספר חברי המועצה לסוגיהם ייקבע על ידי שר העבודה בהודעה שתפורסם ברשומות ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוער העובד יחד יהיה כמספר נציגי המעבידים.
(ד) שר העבודה ובהעדרו — מי שנתמנה על ידיו לכך, ישוב ראש במועצה.
(ה) הודעה על מינוי המועצה ועל הרכבה תפורסם ברשומות.

ועדת חניכות
מקצועית

27. (א) שר העבודה ימנה ועדות חניכות מקצועיות (להלן — ועדה).
(ב) ועדה יכולה להיות לכל הארץ (להלן — ועדה ארצית) או לאזור מסוים, למקצוע אחד או למספר מקצועות שלדעת השר הם קרובים זה לזה.

(ג) כל ועדה שאינה ארצית היא של שלושה או של חמישה, כפי שיחליט שר העבודה, ומהם — אחד שנתמנה על ידי שר העבודה להיות יושב ראש והיתר אנשים בני סמך באותו מקצוע, שנתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, וכן בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שהם, לדעת השר, נוגעים בדבר, ובלבד שמספר נציגי העובדים יהיה כמספר נציגי המעבידים.

(ד) כל ועדה ארצית היא של ששה, כפי שיחליט שר העבודה, והרכבה יהיה כשל ועדה שאינה ארצית, אלא שיהיה בה גם נציג שר התינוך והתרבות; הודעה על מינוי ועדה ארצית ועל הרכבה תפורסם ברשומות.

סכנויות הנוגעות

28. (א) שר העבודה יתייעץ בועדה ארצית בטרם —

(1) יקבע את תכנית החניכות;

(2) יאשר שיעורי מקצוע לפי סעיף 21 (א);

(3) יקבע את תכנית הלימודים בשיעורי מקצוע מאושרים לפי סעיף 21 (ג).

(ב) שר העבודה יבקש את חוות דעתה של הועדה הארצית ויביאה בפני המועצה

בטרם יבוא להתייעץ במועצה בדבר —

(1) קביעת תקופת החניכות;

(2) קביעת הגיל המינימלי וההשכלה המינימלית לפי סעיף 5;

(3) תכנית לבחינות ביניים ולבחינות סופיות.

(ג) שר העבודה יתייעץ בועדה הארצית בטרם ישתמש בסמכותו לפי סעיף 6 (ג)

ובועדה האזורית הנוגעת בדבר, בטרם ישתמש בסמכותו לפי סעיף 6 (א).

(ד) הממונה על החניכות יתייעץ בועדה אזורית הנוגעת בדבר בטרם ישתמש

בסכנויותיו על פי הסעיפים 2 (ב), 4 (ב), 4 (ג), 7 ו-16 (3).

תקופת החניכה

29. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, את תקופת החניכה של נציגי הציבור במועצה ושל חברי ועדות, ואת הסיבות להפסקת חברותם.

כדרי העבודה

30. המועצה והועדות יקבעו בעצמן את סדרי עבודתן, במידה שלא נקבעו בתקנות.

פיקוח

31. (א) מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו עובדים נערים, או שיש לו יסוד להניח שעובדים בו נערים, ולחקור כל אדם הנמצא באותו מקום, בכל ענין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולה להפליילו.

(ב) מפקח על חניכות רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר, ודין הפרוטוקול כדין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות) 1 והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

(ג) מפקח על חניכות רשאי לדרוש שהחניך יבצע בנוכחותו עבודה מסויימת, וכן

רשאי הוא לפקח על דרכי העבודה של החניך ועל ההדרכה הניתנת לו במקום העבודה.

(ד) מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו מתקיימים שיעורי מקצוע

מאושרים ולהיות נוכח בשיעורים.

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ר, עמ' 430.

32. (א) מי שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) העביד נער שלא כחניך בניגוד לסעיף 2 ;
  - (2) סירב או נמנע להעביד חניכים במספר שהוא חייב להעביד לפי סעיף 6 או העביד חניכים במספר העולה על המספר שהוא רשאי להעביד לפי סעיף 6 ;
  - (3) העביד בניגוד לאיסור על פי סעיף 7 ;
  - (4) קיבל תשלום או פרס בניגוד לסעיף 8.
- דינו — קנס מאה לירות, על כל נער או חניך שהועבד או שלא הועבד כאמור או שבקשר אתו נעברה העבירה, או מאסר חודש אחד או שני העונשים כאחד.

(ב) מי שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) הפריע למפקח על חניכות להשתמש בטמכויותיו ;
  - (2) סירב להשיב למפקח על חניכות על שאלה שהוא חייב להשיב עליה.
- דינו — קנס מאה לירות או מאסר שני שבועות או שני העונשים כאחד, אך לא יוטל על נער מאסר או קנס העולה על חמש לירות ולא יאסר נער על אי תשלום קנס.

(ג) מעביד שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) לא מילא אחרי הוראות סעיף 11 ;
- (2) לא שלח הודעה בהתאם לסעיף 19.

דינו — קנס עשרים וחמש לירות על כל חניך שבקשר אתו נעברה העבירה.

33. חברה, אגודה שיתופית וכל חבר בני אדם אחר, שנמצאו אשמים בעבירה על פי סעיף 32, רואים כאחראי לעבירה גם כל חבר הנהלה, מנהל, שותף, או פקיד של אותו חבר, ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עכו הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה :

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ;

(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים, כדי להבטיח שיקוימו הוראות חוק זה.

34. שופט שלום הוא המוסמך לדרן בכל תביעה על מי חוק זה ורשאי להטיל את העונשים שבסעיף 32.

35. לענין חוק זה דין המדינה כשהיא מעבירה כדין כל מעביד אחר.

36. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

37. שר העבודה רשאי להעביר לאחרי את הסמכויות הנתונות לו על הסעיפים 3, 6 — במידה שאין הפעולה נעשית בתקנות — 21 ; הודעה על כל העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

38. לענין כל חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו יראו חניך כעובד, אלא אם חלה עליו הוראה אחרת בחוק זה או בחוק האמור או בכל חוק אחר.

אחריותם של חברי ההנהלה ושל מנהלים

כית המשפט המוסמך

המדינה כמעביד

ביצוע ותקנות

העברת סמכויות

חלות חוקים על חניכים

גולדה מאיר סגן שרת העבודה

משה שרת שר החוק ממלא מקום ראש הממשלה

יצחק בן-צבי נשיא המדינה

חוק עבודת הנוער, תשי"ג—1952*

פרק ראשון: מבוא

פירושים

1. (א) בחוק זה —
 "ילד" פירושו — מי שעדיין לא מלאו לו 16 שנה;
 "צעיר" פירושו — מי שמלאו לו 16 שנה, אך עדיין לא מלאו לו 18 שנה;
 "נער" פירושו — ילד או צעיר;
 "הורים", לגבי נער, לרבות אפוטרופוס של הנער וכל מי שהנער נמצא ברשותו, בפיקוחו, או בהשגחתו;
 "מפקח עבודה" פירושו — מפקח עבודה כמשמעותו בפקודת מחלקת העבודה, 1943;¹
 "מפקח עבודה אזורי" פירושו — מפקח עבודה שנתמנה על ידי שר העבודה להיות מפקח עבודה אזורי;
 "פנקס עבודה" פירושו — פנקס שהוצא על פי סעיף 28;
 "רוכלות" או "התעסקות ברוכלות" פירושו — מכירה או הצעת מכירה, וכן שירות או הצעת שירות ברשות הרבים במקום ציבורי או מבית לבית.
 (ב) לענין חוק זה, רואים נער כמועבד ואת מי שהנער עובד אצלו רואים כמעבידו אם הנער עובד —
 (1) אצל הוריו — בעבודה שהיא לצורך עסקם או משלח ידם, להוציא עבודה ארעית שלא בתעשייה ועבודה חקלאית במשק של ההורים;
 (2) אצל אדם אחר — בין כעובד ובין כהניד;
 (3) בכל משעל שהעבודה בו אינה לסיפוק צרכיו בלבד אף אם אינה לשם עסק או לשם ריווח, ובכלל זה במקום שהונחו על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית, אך להוציא בית ספר שאושר על ידי שר העבודה כבית ספר מקצועי הנתון לפיקוחו.

פרק שני: גיל עבודה ועבודות אסורות

גיל עבודה
לילד

2. (א) לא יועבד ילד שעדיין לא מלאו לו 14 שנה.
 (ב) האיטור על פי סעיף קטן (א) אינו חל לגבי ילד אשר בתאריך פרסומו של חוק זה מלאו לו 13 שנה ובאותו תאריך הוא מועבד והעבודתו מותרת על פי פקודת העבודות של ילדים ונערים, 1945.²

גיל רוכלות
לילד

3. (א) לא ירכול ילד שעדיין לו מלאו לו 14 שנה אלא על פי היתר.
 (ב) שר העבודה רשאי להתיר רוכלות לילד אף אם עדיין לא מלאו לו 14 שנה, אם בשים לב למצבו הכלכלי של הילד ימצא לנכון לעשות כן.

היתר עבודה
למען אבות

4. (א) שר העבודה רשאי להתיר, התרת שעה, העבודתו של ילד שעדיין לא מלאו לו 14 שנה, על מנת שישתתף בהופעה אמנותית, אם לדעת השר רצוי לעשות כן.

* נחקק בכנסת ביום ג' באב תשי"ג (15 ביולי 1953); הצעת החוק ודברי הסבר נמפרסמו בהצעות חוק 128 מיום כ"א בתמוז תשי"ב (1.7.52), עמ' 296.
¹ ע"ר מט' 1250 מיום 15.2.48, תוס' 1, עמ' 1.
² ע"ר מט' 1423 מיום 11.7.45, תוס' 1, עמ' 69.

(ב) שר העבודה יקבע להיתר כזה את התנאים הדרושים לדעתו על מנת לשמור על בריאותו של הילד, להבטיח את התמתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית, ועל מנת להבטיח מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו; ורשאי הוא לקבוע תנאים אחרים להיתר.

5. ילד, אף אם מלאו לו 14 שנה, לא יועבד ולא ירכול —

(1) במלון, בבית קפה או מאכלם ריקודים;

(2) במקום שבו מטפלים בחולי רוח;

(3) בכל מקום אשר שקבע שר העבודה, בין בדרך כלל — בתקנות, ובין במיוחד — בדרך שימצא לנכון, אם לדעתו עבודתו של ילד או היותו רוכל באותו מקום עלולה להשפיע לרעה על התמתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הילד.

6. שר העבודה רשאי לאסור או להגביל, בתקנות, העבדת ילד או צעיר בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה שהעבודה בהם עלולה לדעתו, לפגוע בבריאותם, שלומם או בהתפתחותם הגופנית, אף אם העבדתם אינה אסורה על פי הסעיפים הקודמים.

7. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות, כי נער שעדיין לא הגיע לגיל פלוגי לא יועבד בעבודה פלוגית, אם לדעתו עלולה העבודה לפגוע בבריאותו, בשלמו או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הנער, אף אם העבדתו אינה אסורה על פי הסעיפים הקודמים.

פרק שלישי: בדיקות רפואיות

8. (א) לענין פרק זה מוסד רפואי מוסמך הוא —

(1) לשכה מחוזית של משרד הבריאות;

(2) מוסד ששר העבודה, לאחר התייעצות בשר הבריאות, הסמיכו לכך.

(ב) בדיקה רפואית על פי פו"ק זה תיעשה בידי רופא שהורשה לכך על ידי שר הבריאות, לפי המלצת מוסד רפואי מוסמך (להלן — רופא מורשה).

(ג) הודעה על הסמכת מוסד רפואי ועל הרשאת רופא תפורסם ברשומות.

9. נער, הוריו או מעבידו, אינם חייבים בכל תשלום בעד בדיקה רפואית או בעד אישור רפואי על פי פרק זה.

10. שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר עריכתן והיקפן של בדיקות רפואיות על פי פרק זה.

11. (א) לא יועבד נער ולא ירכול, אלא אם נבדק בבדיקה רפואית יסודית ואושר, על ידי מוסד רפואי מוסמך על סמך דין וחשבון של הרופא המורשה שבדק אותו, כמותאים מבחינה רפואית לאותה עבודה או התעסקות.

(ב) נער שלא עבד תקופה ממושכת, לא יועבד אלא אם נבדק, סמוך לפני שהוא מתחיל לעבוד מחדש, בבדיקה רפואית יסודית ואושר כאמור.

תקופה ממושכת היא —

(1) לגבי עבודות שייקבעו בתקנות, לאזור התייעצות בשר הבריאות, בעבודות מסוכנות — ששה חדשים;

(2) לגבי כל עבודה אחרת — שנה אחת.

איסור עבודה במקומות מסויימים

עבודות אסורות

גיל מינימום לעבודות מסויימות

מוסד רפואי מוסמך ורופא מורשה

איסור תשלום

סדרי בדיקה רפואית

בדיקה רפואית יסודית

(ג) אישור על פי סעיף זה יהיה לעבודה מסוימת או להתעסקות ברוכלות מסוימת או לסוג התעסקויות או עבודות בדומה להן מבחינת סיכון הבריאות והמאמץ הגופני הנדרש מהנער, ויכול הוא להיות מותגת בתנאים ומגבל בזמן לשם נסיון. האישור יירשם בפנקס העבודה של הנער.

(ד) שום אישור על פי סעיף זה לא יחול אלא כותום ששה חודשים לאחר תחילת תקפו של חוק זה.

(ה) האיסור על פי הסעיפים הקטנים (א) ו-(ב) לא יחול לגבי נער שלפי הרשום בפנקס העבודה שלו הועבר ביום תחילת תקפו של חוק זה בעבודה שלא נקבעה כעבודה מסוכנת על פי סעיף קטן (ב) (1).

בדיקת בקורת
רפואית

12. (א) נער ייבדק בדיקת בקורת רפואית —

(1) אם הוא עובד בעבודה שנקבעה בתקנות על פי סעיף 11 (ב) כעבודה מסוכנת — אחת לששה חדשים ;

(2) אם הוא עובד בעבודה אחרת או רוכל — אחת לשנה.

(ב) מפקח עבודה אזורי רשאי לדרוש, בהודעה בכתב לנער שהעתק ממנה נשלח למעבידו ולחוריו, שהנער ייבדק בדיקת בקורת תוך הזמן שנקבע בהודעה.

(ג) תוצאותיה של בדיקת בקורת על פי סעיף זה יירשמו על ידי המוסד הרפואי המוסמך, על סמך דין וחשבון של הרופא המו"ש, בפנקס העבודה של הנער, וכל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, שלדעת הרופא יש לייחסן לעבודה או לרוכלות, יצויין במיוחד.

הודעה על
הוצאת בדיקה
רפואית

13. (א) העלתה בדיקה רפואית על פי פרק זה, כי —

(1) הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה שבו גילו מתאים לה, בדרך כלל ;

(2) הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה בה הוא מועבד או להתעסקותו ברוכלות ;

(3) העבודה בה מועבד הנער או התעסקותו ברוכלות משפיעה לרעה על מצב בריאותו —

ימטור המוסד הרפואי המוסמך הודעה בכתב למפקח עבודה אזורי.

(ב) מפקח העבודה האזורי ישלח העתק של ההודעה לאחזי מהורי הנער, ואם נאמר בהודעה שהנער אינו מתאים לעבודה בה הוא מועבד, ישלח העתק גם למעבידו של הנער וללשכת העבודה הכללית שבאזורו הוא מועבד.

איסור העבודה
לאחר קבלת
הודעה

14. קיבל המעביד העתק הודעה בהתאם לסעיף 13, יחול להעביד את הנער תוך עשרה ימים מיום קבלת ההודעה, או תוך זמן קצר יותר שנקבע על ידי מפקח העבודה האזורי, בעבודה שאליה מתייחסת ההודעה או בעבודה הדומה לה מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

איסור רוכלות
לאחר בדיקת
בקורת

15. העלתה בדיקה רפואית על פי סעיף 12 שנער אינו מתאים מבחינה רפואית להמשיך בהתעסקותו ברוכלות, יחול הנער, תוך ארבעה עשר יום מתאריך הבדיקה, לעסוק באותו ענף הרוכלות או בענף רוכלות הדומה לו מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

16. (א) מועדב אדם שעדיין לא מלאו לו 21 שנה, והוא מועדב בעבודה שיש בה סיכון מיוחד לבריאות — חלות לגביו חוראות פרק זה והוראות הפרק הששי, כאילו היה נער. (ב) שר העבודה יקבע, בתקנות, לאחר התייעצות בשר הבריאות, את העבודות שיש בהן סיכון מיוחד לבריאות לענין זה.

בריקה רפואית
ער גיל 21

פרק רביעי: הדרכה בבחירת מקצוע

17. בפרק זה, "הדרכה בבחירת מקצוע" פירושו — ההדרכה הניתנת לנער בבחירת מקצוע או להתקדמותו במקצוע, בשים לב לתכונותיו האישיות של הנער ולסיכויי התעסוקה.

פירושים

18. (א) שר העבודה ינקוט צעדים הדרושים לדעתו כדי לאפשר הדרכה בבחירת מקצוע. (ב) שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, עבודות שאין לקבל להן נער אלא אם נוכח המקבל שניתנה לנער קודם הדרכה בבחירת מקצוע על ידי מוסד מוסמך, על פי סעיף 19.

מתן הדרכה
בבחירת מקצוע

19. (א) שר העבודה רשאי למנות אדם להיות הממונה על הדרכה בבחירת מקצוע. הודעה על המינוי תפורסם ברשומות. (ב) שר העבודה יסמך מוסדות למתן הדרכה בבחירת מקצוע ומוסד שהוסמך כאמור לא יעסיק במתן הדרכה בבחירת מקצוע אלא אנשים שיש להם ההכשרה שנקבעה על ידי שר העבודה בתקנות.

מנגנון להדרכה
בבחירת מקצוע

פרק חמישי: שעות עבודה ומנוחה והזדמנות שנתיות

20. (א) לא יועבד נער יותר משמונה שעות עבודה ליום וארבעים שעות עבודה לשבוע. (ב) ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג שהנער אינו עובד בו, בין על פי חוק ובין על פי הסכם או נוהג, לא יועבד נער יותר משבע שעות עבודה.

יום עבודה
שבוע עבודה

(ג) "שעות עבודה" פירושו — הזמן שבו עומד הנער לרשות העבודה לרבות הפסקות קצרות ומוטכמות הניתנות לנער להחלפת כוח ואויר, חוץ מהפסקות על פי סעיף 22.

21. (א) לא יועבד נער במנוחה השבועית. (ב) המנוחה השבועית של הנער היא לפחות שלושים ושש שעות רצופות ותכלול —

שעות המנוחה
השבועית

(1) לגבי נער יהודי — את יום השבת;

(2) לגבי נער שאיננו יהודי — את יום השבת או את היום הראשון או את היום השני בשבוע, והכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו.

22. (א) הועבד נער שש שעות עבודה ליום או למעלה מזה, תופסק עבודתו למנוחה ולסעודה $\frac{1}{4}$ שעה לפחות, ובכלל זה תהיה הפסקה רצופה אחת של חצי שעה לפחות. ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג, ההפסקה היא של חצי שעה לפחות. (ב) ההפסקה לא תעלה על שלוש שעות.

הפסקות

(ג) בשעות ההפסקה הנמשכת חצי שעה או יותר רשאי הנער לצאת מהמקום שבו הוא עובד, אלא אם היחה נוכחותו במקום העבודה הכרח לתהליך העבודה או להפעלת הציוד והשימוש בו, והנער גדרש על ידי מעבידו להישאר במקום העבודה; במקרה זה ייחשב זמן ההפסקה כחלק משעות העבודה.

23. (א) נמסרה למעביד הודעה בכתב מאת מוסד מוסמך להשתלמות, האומרת שנער פלוני מבקר בימים מסוימים בשיעורי ערב של המוסד, לא יועבד הנער באותם הימים אחרי שעה 16.00.

סימור ושעות
עבודה

(ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער על שנעדר מהעבודה לרגל ביקור בשיעורי ערב כאמור, אלא אם המוסד המוסמך להשתלמות הודיע למעביד בכתב שהנער לא ביקר בשיעורים ורק בעד השעות שבהן נעדר הנער מהעבודה על מנת לבקר בשיעורים ולא ביקר.

(ג) לענין סעיף זה, "מוסד מוסמך להשתלמות" פירושו — מוסד להשתלמות נוער עובד ששר החינוך והתרבות הסמיכו לכך ושפורסמה על כך הודעה ברשומות.
(ד) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיף 4 (ג) לחוק לימוד חובה. תשי"ט—1949, ועל סעיף 14 לחוק החניכות, תשי"ג—1953, ולא לגרוע מהן.

איטור
עבודת לילה

24. (א) נער לא יועבד ולא ירכול בלילה.

(ב) "לילה" פירושו —

לגבי ילד — 12 השעות שבין 18.00 ובין 06.00 ;

לגבי צעיר — פרק זמן של 12 שעות ובהן השעות שבין 20.00 ובין 06.00.

(ג) על אף האמור בסעיף 1 (ב) רואים נער כמועבד, לענין סעיף זה, גם אם הוא עובד בבית ספר מקצועי.

היתר
עבודת לילה

25. (א) שר העבודה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 23.00 במקום שבו עובדים במשמרות.

(ב) בתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח—1948, רשאי שר העבודה להתיר העבדת צעיר במקום שבו עובדים במשמרות, גם אחרי שעה 23.00.

(א) סבור שר העבודה שהדבר דרוש להשתלמותו המקצועית של צעיר שמלאו לו 17 שנה, רשאי הוא להתיר, התרת שעה, את העבדתו בלילה במקום שבו עובדים ברציפות.

(ד) סבור שר העבודה שרצוי לעשות כן למען האמנות, רשאי הוא להתיר, התרת שעה, העבדתו של נער שמלאו לו 10 שנים עד שעה 24.00, אם לדעתו הובטחו התנאים לשמירת בריאותו, הינוכו והתפתחותו המוסרית של הנער.

היתרים,
הוראות כלליות

26. (א) בהיתר לפי סעיף 25 ייקבע תנאי המבטיח לנער מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו ורשאי שר העבודה לקבוע תנאים והגבלות אחרים.

(ב) היתר לפי סעיף 25 (ג) או (ד) יהיה מיוחד; היתר לפי סעיף 25 (א) או (ב) יכול להיות כללי או מיוחד או לסוג של צעירים או מפעלים.

(ג) כל היתר, להוציא היתר מיוחד, והתנאים וההגבלות שנקבעו בו, וכן ביטול היתר כזה ושינוי התנאים שנקבעו בו — יפורסמו ברשומות.

(ד) מי שגיתן לו היתר מיוחד יציג אותו הצגה נראית לעין, במקום שבו מעבידים לפיו, אך אם הוא מנהל פנקס לפי סעיף 31, רשאי הוא לצרף את ההיתר לפנקס.

חופשה שנתית

27. (א) לגבי נער יש לקרוא בסעיף 3 (א) לחוק חופשה שנתית, תשי"א—1951, 18 יום¹ במקום "14 יום".

(ב) הוראות סעיף זה יחולו על שנת העבודה כמשמעותה בחוק האמור שתחילתה ביום ט"ו בניסן תשי"ג (1 באפריל 1953) ועל כל שנת עבודה שלאחריה.

¹ ספר החוקים 26 מיום כ"ד באייר תשי"ט (18.9.49), עמ' 287.
² ספר החוקים 128 מיום י"א באב תשי"ג (23.7.53), עמ' 108.
³ ע"ר מס' 2 מיום י"ב באייר תשי"ח (21.5.48), תוס' א', עמ' 1.
⁴ ספר החוקים 81 מיום ו' בתמוז תשי"א (11.7.51), עמ' 284.

פרק ששי : ביצוע ועונשין

28. (א) נער לא יועבד ולא ירכול, אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה, ועל המעביד או על הגער הרובל, הכל לפי הענין, הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא, ללא תשלום, על פי בקשה שהוגשה בצירוף מסמכים להוכחת גילו של הנער.

פנקס עבודה

(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את הגוהל להגשת בקשה לפנקס עבודה ואת דרך מסירתו, החקתו והצגתו.

29. (א) סמכויות של מפקח עבודה ביחס לכל מקום שיש לו יסוד להניח שמועבד בו נער, או שנער עוסק בו ברוכלות, הן כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 10(1) לפקודת מחלקת העבודה, 1943.

סמכויות
מפקח עבודה

(ב) אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח עבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף קטן (א), וכן נער שיש למפקח עבודה יסוד להניח שהוא עובד או רובל — רשאי מפקח עבודה לחקור אותו אדם, אותו נער ואת הוריו, בכל ענין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש איש ליתן תשובה או עדות העלולות להפלילו. מפקח עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר.

(ג) דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף קטן (ב) כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

30. (א) חוקם מועצה לעניני נוער עובד (להלן — המועצה) שתייעץ לשר העבודה בכל ענין הנוגע לחוק זה.

מועצה לעניני
נוער עובד

(ב) המועצה תהיה מורכבת מבאי כוח הממשלה שיתמנו על ידי שר העבודה, מבאי כוח מרכז לשכות העבודה הכלליות, ומאנשי הציבור שיתמנו על ידי שר העבודה הנציגיהם של עובדים, של נוער עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר. נציגי עובדים יתמנו לאחר התיעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, ונציגי הנוער העובד יתמנו לאחר התיעצות בארגון הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של נוער עובד, ובארגונים אחרים של נוער עובד לפי החלטת שר העבודה, ונציגי מעבידים יתמנו לאחר התיעצות בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר.

(ג) מספר חברי המועצה לסוגיהם ייקבע על ידי שר העבודה בהודעה שתפורסם ברשומות ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוער העובד גם יחד יהיה למספר נציגי המעבידים.

(ד) שר העבודה, ובהעדרו מי שנחמנה על ידיו לכך, יהיה יושב ראש המועצה.

(ה) המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה במידה שלא נקבעו בתקנות.

31. (א) מעביד חייב לנהל פנקס שבו יירשמו ביחס לכל נער המועבד על ידיו הפרטים שייקבעו בתקנות.

רישום נערים
עובדים

(ב) שר העבודה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעבידים שעליהם חל סעיף זה, ורשאי הוא לקבוע כאמור שהפנקס יהיה חלק מפנקס אחר שמעביד חייב לנהלו על פי חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו.

חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 430.

- פרסום הוראות החוק
32. מעביד שסעיף 31 חל עליו יביא את הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לידיעת הנערים המועבדים על ידיהם, הכל כפי שייקבע בתקנות.
- עבירות ועונשין
33. (א) מי שהעביד נער בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתן לפיו, דינו — קנס מאה לירות על כל נער שהועבד כאמור או מאסר חודש או שני הענשים כאחד.
- (ב) מי שעשה אחת מאלה —
- (1) הפריע למפקח עבודה להשתמש בסמכויותיו או סירב להשיב לו על שאלה שהוא חייב להשיב עליה;
- (2) מנע או הפריע לבדיקת בקורת רפואית לפי סעיף 12;
- (3) עבר על הוראה בדבר הצגת היתר לפי סעיף 26 (ד), בדבר פנקס עבודה לפי סעיף 28 (ב), בדבר הנהלת פנקס לפי סעיף 31 או בדבר פרסום הוראות חוק זה לפי סעיף 32.
- דינו — קנס מאה לירות או מאסר שני שבועות או שני הענשים כאחד; אך לא יוטל על נער קנס העולה על עשר לירות ולא יידון נער למאסר ולא יאסר נער על אי תשלום קנס.
- נער המועבד על ידי מעבידים שונים
34. המעביד נער שלפי הרישום בפנקס העבודה הוא מועבד גם על ידי מעביד אחר, רואים את מי שהעבידו אותו יום או אותו שבוע שעות העודפות על שמונה ליום או על ארבעים לשבוע כמעבידו של הנער בכל השעות, אלא אם לא ידע, ולא יכול היה לדעת, את מספר השעות שבהן כבר הועבד הנער על ידי מעביד אחר.
- הרשאה ורכלות בניגוד לחוק
35. מי שהירשה או הניח לנער שיעסוק ברכלות במפעל, בקשר למפעל או למען מפעל בניגוד לחוק זה, דינו — קנס מאה לירות על כל נער שעסק ברכלות כאמור או מאסר חודש או שני הענשים כאחד.
- רכלות בניגוד לחוק
36. נער רוכל בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתן לפיו, דינו — כדון אדם שהוא למטה מגיל 16 ונמצא עושה אחד המעשים המפורטים בסעיף 16 (1) (א) לפקודת העבריינים הצעירים, 1937.
- אחריות ההורים
37. עסק נער ברכלות או הועבד נער, שלא על ידי הוריו, בניגוד להוראת הפרק השני או הפרק השלישי, דין כל אחד מהוריו קנס עד חמישים לירות אם לא הוכיח אחד משני אלה —
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שנקט כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות הפרק השני והפרק השלישי יקוימו לגבי אותו נער.
- אחריות חבר הנהלה או מנהל
38. חברה, אגודה שיתופית או כל חבר בני אדם אחר, שהעבידו נער בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתנו לפיו, רואים כאחראים לעבירה גם כל חבר הנהלה, מנהל, שותף או פקיד של אותו חבר ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה —
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שנקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שיקוימו הוראות חוק זה.

¹ ע"ר מס' 607 מיום 18.2.37, תוס' ג, עמ' 121.

39. (א) תמצית מהרישום בספר התושבים לפי פקודת מרשם התושבים תשי"ט— 1949 בדבר גילו של אדם, או אישור משרד הרישום המעיין שלפי הפקודה האמורה גמסרה הודעה למשרד הרישום שאדם נולד בתאריך פלוני — ישמשו ראיה לגילו של אדם בכל תביעה על פי חוק זה, אלא אם הוכח על פי תעודת לידה שהאדם נולד בתאריך אחר. (ב) נמצא גער במקום שבו נעשית עבודה או פועלות מכונות, רואים את הגער כעובד באותו מקום ובאותה שעה, אלא אם הוכח ההיפך.	ראיות
40. עומט שלום הוא המוסמך לדון בכל תביעה על פי חוק זה ורשאי הוא להטיל את הענשים שבסעיפים 33 ו-35.	כית המשפט המוסמך
41. לענין חוק זה דין גער המועבד על ידי המדינה כדין גער המועבד על ידי כל מעביד אחר.	המדינה כמעביד
42. (א) שר העבודה ממונה על כיצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו. (ב) שר העבודה לא יתקין תקנות, להוציא תקנות על פי הסעיפים 10, 31 ו-32, אלא לאחר התייעצות עם המועצה לעניני גוער עובד המוקמת על פי סעיף 30.	ביצוע ותקנות
43. (א) שר העבודה רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי הסעיפים 3, 4, 25 ו-28 (א), פרט לסמכות ליתן היתר כללי לפי סעיף 25 (א) או (ב). (ב) הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.	העברת סמכויות
44. חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א—1951 ² — לא יחול על העבדת נער.	איחלוקת חוק
45. פקודת העבדותם של ילדים ונערים, 1954 ³ , והתקנות שהותקנו על פיה — בטלות.	ביטול
46. תקפו של חוק זה הוא בתום ששה חדשים לאחר שנתקבל בכנסת.	תחילת תוקף

גולדה מאיר סגן
שרת העבודה

משה שרת
שר החוץ
ממלא מקום ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

¹ ע"ר מס' 48 מיום ה' בטבת תשי"ט (1.2.49), תוס' א' עמ' 154.
² ספר החוקים 76 מיום ט"ו באייר תשי"א (22.5.51), עמ' 204.
³ ע"ר מס' 1423 מיום 11.7.45, תוס' א' עמ' 89.